

NOORD 2023

Nachtvlinderkaravaan

Een ontdekkingsreis naar nachtvlinders
in 56 tuinen

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 5 Van 'vieze mot' naar prachtvlinder
- 9 Nachtvlinder Karavaan
- 15 Aan de slag
- 23 Ervaringen van deelnemers
- 37 Nachtvlinderkaravaan op de kaart
- 40 Resultaten
- 51 Tot slot: Mot in de Nacht
- 53 Wil jij nachtvlinders en dagvlinders in je tuin helpen?
- 55 Met dank aan
- 59 Bijlagen

Colofon

Uitgave Nachtvlinderkaravaan, september 2023

Cover beeld: Henri Blommers

Teksten: Floor, Sonja en Anke

Tekst redigeren: Bebbie ten Holt

Vormgeving: Cristel Lit / LOTS OF en Studio Wendy Rommers

Nachtvlinderkaravaan heeft haar uiterste best gedaan om met betrekking tot de fotografie in dit verslag alle betrokkenen te achterhalen om hun toestemming te verkrijgen. Mocht dit onverhoopt niet goed zijn gelukt, neemt u dan contact met op met floor.hallema@gmail.com

Inleiding

Van 9 mei tot 9 september 2023 vond een uniek onderzoek plaats door burgers in Amsterdam Noord onder de naam 'De Nachtvlinderkaravaan'.

Vier maanden lang werden nachtvlinders gedetermineerd, geteld en werden hun leefomstandigheden in kaart gebracht door enthousiaste stedelingen (men spreekt in zo'n geval van 'urban science'). De 'onderzoekers' deelden hun informatie via een groepsapp en leerden zodoende veel over nachtvlinders.

Een draagbare nachtvlinderval reisde in Amsterdam Noord van voor- naar achtertuinten en van balkons naar dakterrassen, maar ook naar tuinen van tuinders op de acht Noordse Volkstuinparken. In totaal deden zestig tuinen mee aan het project.

Team Nachtvlinderkaravaan heeft niet alleen enorm genoten van alle soorten die werden gevonden in de tuinen maar ook van het enthousiasme van de Nachtkaravanisten.

Door al deze onderzoekers samen is er echt een heel mooi resultaat neergezet! Maar liefst 1853 nachtvinders zijn gedetermineerd op alle 56 tuinen samen door bij elkaar 70 personen. Van dit totaal hebben we maar liefst 257 soorten nachtvinders geteld. Waarvan een aantal zeldzaam.

We hebben samen veel geleerd en ontdekt en ons verwonderd over de vaak prachtige of juist grauwe motten en hun mooie namen en hun relatie met planten. Wat we samen hebben ontdekt en beleefd tijdens deze ontdekkingsreis lees je in dit verslag.

Noord is een stadsdeel met nu nog veel flora en fauna. Nu we weten dat er in Noord zulke prachtige (nacht)vlinders leven kunnen we ze nog beter en liefdevol bedienen in wat ze nodig hebben om zich succesvol voor te planten: inheemse planten en duisternis.

Wij zijn supertrots op alle onderzoekers en Nachtvinders van Nachtvinderkaravaan Noord 2023 en hopen jullie van harte in de toekomst weer te ontmoeten.

Team Nachtvinderkaravaan,
Nicky, Anke, Ton, Sonja, Floor

Blijde Marlein bij de val!

Van 'vieze mot' naar prachtvlinder

Sterren van de nacht

Met de ontdekkingsreis van de Nachtvlinderkaravaan willen we dat Noorderlingen en tuinders zich bewust worden van de belangrijke en zeer kwetsbare relatie die bestaat tussen nachtvlinders en de ecologie in de stad en de eigen tuin.

Nederland telt zo'n 2400 nachtvindersoorten, tegen 54 dagvlindersoorten. Nachtvinders zijn hiermee een grote bestuiversgroep van onze planten en gewassen. Omdat hun leven zich voornamelijk in het donker afspeelt, zijn ze tamelijk onbekend en staan ze vooral bekend als 'vieze mot'... Onbekend maakt onbemind.

Dat is onterecht, want elke nachtvindersoort is niet alleen prachtig, maar heeft ook een eigen uniek verhaal: zoals eigen 'waardplanten' (voedsel) voor haar rupsjes en eigen 'drachtplanten' voor de vlinders. Verder heeft de nachtvlinder bijzondere overwinteringstrategieën en geniale camouflage- en/of sluwe ontsnapingslijnen.

Nachtvinders zijn bij uitstek een insectensoort die zich leent voor educatie over ecosystemen in onze eigen voor- en achtertuinen. Voor veel deelnemers was het verrassend om hun schoonheid te zien en inzicht te krijgen in de ecosystemen van de nachtvinders. Dat onderzoek naar deze insectengroep hard nodig is, is een understatement.

Het gaat niet alleen slecht met onze inheemse wilde bijen, maar ook met onze inheemse vlinders. Pesticiden, exotische tuinplanten, onderhoudsvrije tuinen met veel tegels, een te rigoureuus maai-beleid, schoffelen en kunstlicht bedreigen het voortbestaan van deze feeëriek mysterieuze bestuivers.

DE KICK OFF

Nachtvlinder Karavaan

Burgerwetenschapsonderzoek

De hoogste tijd voor een imago-boost voor het meest feeëriekste dier van onze nachten! Om onze deelnemers warm te draaien en ook te inspireren, organiseerden we vooraf aan het project op 9 mei 2023 een Kick Off op volkstuinpark Tuinwijk.

- 1 Filosoof en auteur Marjolijn van Heemstra liet haar licht schijnen over het grote belang van duisternis voor de biodiversiteit en over de schade die kunstlicht toebrengt aan biodiversiteit van nachtdieren, maar ook aan ons eigen bioritme.
- 2 Vlinderman Nicky Castricum van Mot in Mokum maakte het publiek attent op het belang van inheemse planten voor de voortplantingscyclus van vlinders.
- 3 In de pauze was er gelegenheid tot het kopen van inheemse planten en gaf Ton Zijp uitleg over het project en de vlinderval.
- 4 Stadsdeelbestuurder Yasmine El Ksaihi en stads-ecoloog Fred Haaijen namen als eersten de vlinderval in ontvangst en plaatsten die in hun tuin.

4

1

2

3

De avond werd afgesloten door nachtvlinderexpert Edo Goverse die het publiek nachtvinders liet bekijken die hij buiten op een groot doek gelokt had door er een felle lamp op te laten schijnen.

De eerste Nachtvinders

Tijdens de start van de Nachtvinderkaravaan deed de Vlinder-stichting een officiële melding van een landelijke voorjaarsdip in het aantal nachtvinders. Toch ving stadsdeelbestuurster Yasmine el Ksaihi een mooie Taxusspikkelspanner en stads-ecoloog Fred Haaijen ving op volkstuinpark Buikslotermeer nachtvinders met namen als Hagedoornvlinder en Aangebrande spanner. Met deze vondsten was het project officieel geopend en gingen de deelnemers aan de slag.

Aan de slag

*Op ontdekkingsreis met de
Nachtvlinderkaravaan*

De onderzoekers zetten hun resultaten in twee apps, de Noord-nachtvlinderapp en de volkstuin-nachtvlinderapp. Daarnaast was er een kick-off app met daarin een aantal experts. Zij zorgden ervoor dat vragen

beantwoord werden en dat via 'de weetjes', informatie in de app-groepen werd gedeeld. We starten met ongeveer vijftig onderzoekers, maar tijdens het project kwam er nog een aantal enthousiaste deelnemers bij.

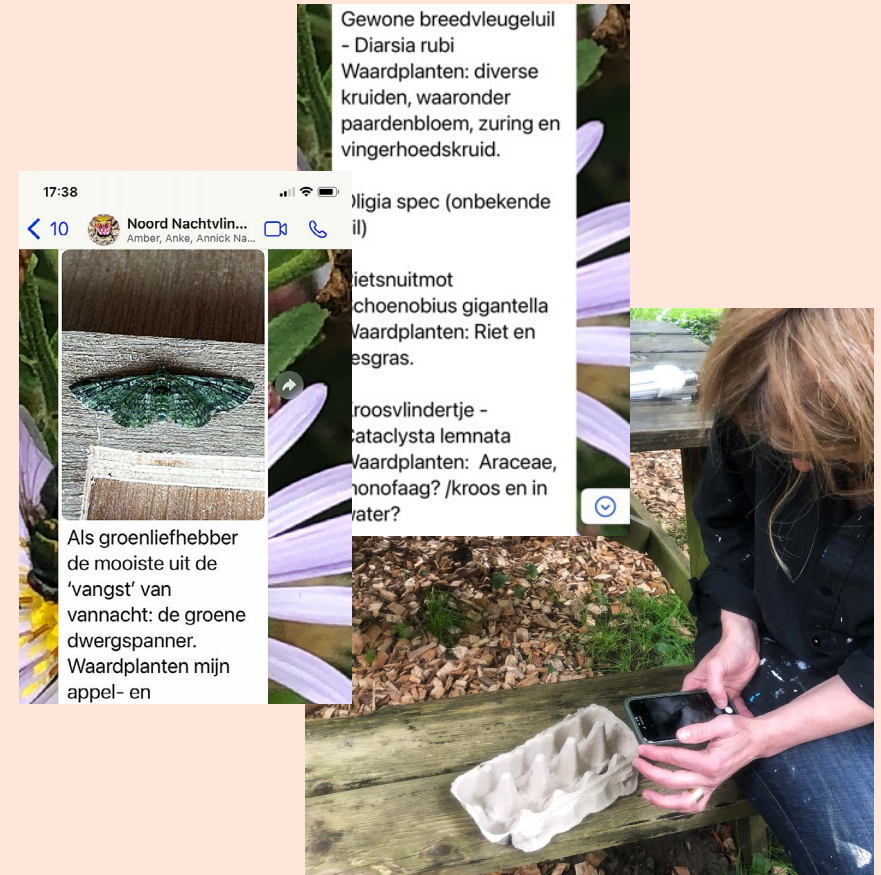
Marga, Kweeklust

‘Ik vond het fascinerend en zeer informatief. En superleuk om deze groep te volgen en mee te doen. Voelt als nieuwe vrienden?’

De nachtvlinderval rouleerde onder de onderzoekers. Er werd rekening gehouden met het weer. Bij harde wind, koude of bij volle maan is er minder nachtvlinder-activiteit en bij regen werd de vlinderval niet gezet. Met behulp van de app ObsIdentify van Waarneming.nl en een nachtvlinderboek brachten zij hun vondsten de volgende morgen op naam. Als een soort te onduidelijk was, kon hulp worden gevraagd aan expert Ton Zijp. De volgende morgen deelden de onderzoekers hun vondsten door ze in de twee appgroepen van de Nachtvlinderkaravaan te zetten.

Verwerken van informatie en huiswerk

De deelnemers vulden/voerden ook hun soorten in, in een Google spread sheet, zodat we aan het eind van de ontdekkingsreis inzicht hadden in het totale aantal nachtvlinders en in de diverse soorten. De vondsten waren verrassend en geregeld verblindend mooi, zoals bijvoorbeeld de huismoeder, de kleine vuursteenvlinder of de vedermot.

Floor Hallema en Sonja Brilman begeleidden de onderzoekers via de appgroep en Anke Wijnja zorgde voor de communicatie via de mail en verwerkte alle informatie van de spreadsheets.

Omdat het doel van de Nachtvlinderkaravaan is bewustwording te creëren aangaande de kwetsbare relatie van nachtvlinders

met de directe omgeving, kregen de onderzoekers van de Nachtvlinderkaravaan niet alleen een val voor een of twee nachten in hun tuin om soorten in hun eigen tuin te ontdekken, maar natuurlijk kregen zij ook huiswerk.

De vlinderval in de
gezamenlijke buretuin van
Tuindorp Nieuwendam

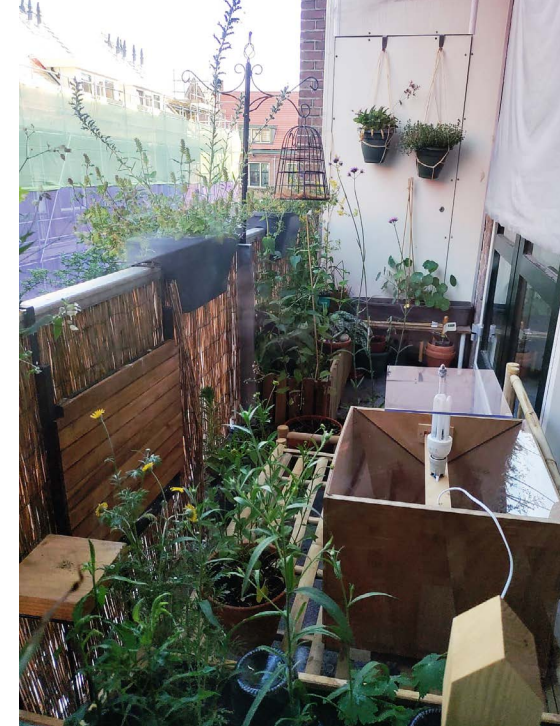
Ons 'onkruid' is een belangrijk rupsenrestaurant

Van een van de soorten in de val gelokte vlinders moest men de plant uitzoeken die deze nachtvlinger als rups nodig heeft om zich te voeden. De officiële term hiervoor is - zoals reeds genoemd - 'waardplant'. Geen vlinder zonder rups. Het huiswerk leverde uiteraard veel verbazing en leuke verrassingen op: Grassen, paardenbloem, brandnetel, weegbree, distel en bijvoorbeeld St. Jacobskruid - oftewel soorten die vaak als onkruid uit de tuin worden getrokken - blijken ontzettend belangrijk te zijn voor heel veel nachtvindersoorten. Dit geldt ook voor de wilg, de berk, de vlier, de eik en andere doodgewone inheemse boomsoorten.

Wat leerden wij over kunstlicht

Deelnemers noteerden als huiswerk ook de bronnen van kunstlicht in of nabij hun tuin. Lantaarnpalen dichtbij de tuinen waren volgens sommige deelnemers een flinke stoorzender. En dat klopt. Amsterdam is een van de meest lichtvervuilde steden van Europa. Kunstlicht is voor nachtvinders om diverse redenen een ramp. Sommige nachtvinders storten zich tegen straatlantaarns te pletter nadat ze zich eromheen fladderend hebben uitgeput. Andere raken inactief in de buurt ervan en worden daar makkelijk gevonden door predatoren. Daarnaast verstoort kunstlicht het bioritme, waardoor van sommige soorten de lokstoffen veranderen en de mannetjes de vrouwtjes niet meer kunnen vinden. Nachtvlinderpopulaties worden kleiner in de omgeving van kunstlicht. En sommige rupsen verpoppen door kunstlicht te laat, omdat ze door dit licht in een onterecht zomergevoel blijven hangen.

Wat leerden wij over weersinvloeden

Het weer had invloed op de aantallen nachtvinders in de val. Bij kouder weer was er veel minder nachtvlinderactiviteit. In mei was er zelfs sprake van een flinke voorjaarsdip door het koudere weer. Ook werden er bij volle maan, harde wind en regen minder nachtvinders gevangen

Ervaringen van deelnemers

De deelnemers waren vaak enthousiast en vol bewondering en verwondering over de soorten die ze 's morgens ontdekten in de vlinderval in hun tuin. Na het zetten van de val namen de onderzoekers ook in het wild veel meer nachtvlinders waar, omdat ze bewuster keken.

Het vervoer van de val werd onderling geregeld en ging per kruitwagen, auto of per bakfiets. Sommige onderzoekers namen de val een maand later graag nog een keer in de tuin. Dan werden vaak nog meer soorten ontdekt.

Onder de onderzoekers waren ook kinderen:

Diara (10 jaar) maakte een schoolwerkstuk en spreekbeurt over vlinders en weet inmiddels veel nachtvlinders bij soortnaam te noemen.

Manukai (8 jaar) brengt sinds zijn beurt nog steeds enthousiast planten diersoorten in zijn achtertuin in kaart met de app ObsIdentify.

Veel deelnemers zeggen bewuster te zijn geworden van het belang van inheemse planten voor (nacht)vlinders in de tuin.

Sjarifah wilde geen nachtvlinder laten ontsnappen bij het openen van de val en telde ze daarom onder een klamboe. Slim!

‘Dat die kist wordt
doorgegeven naar
volkstuinders in Noord,
maakt dat ik me verbonden
voel met al de tuinparken.
Zo leerzaam. Net als onze
Wandelroute Boven IJ.
Je leert nieuwe mensen
kennen en gaat anders
naar het zo groene Noord
kijken...?’

Sjarifah, Rust en Vreugd

DEELNEMERS

Aan het woord

'Ik bleef de hele nacht kijken naar die nachtvinders die op het licht afkwamen.'

Tirsa

'Ik voel een kleine verslaving opkomen!'

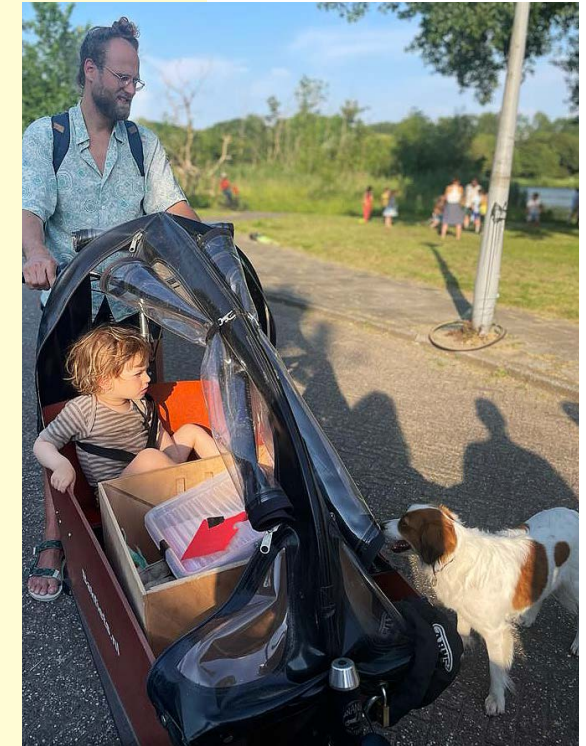
Wieke

'Ik ben door dit project veel beter gaan kijken naar alle diertjes en plantjes om me heen. Er is zoveel te ontdekken!'

Brenda

'En die namen van nachtvinders, pure poëzie!'

Kitty

Pruimenmot

Oranje bandlichtmot

Pauwoogpijlstaart

Rode dennenspanner

Lijnvalkmot

Limnephilus

Epimecis hortaria

Vlekstipspanner

Peenkaartmot

marmoratus

Gele pelsmot

Piramide vlinder

Snuitvlinder

Zwamboorder

Roesje

Schedeldrager

Lichte korstmossuil

Egelskopboorder

Phryganea grandis

Schermbloemdwerlgspanne

Hyena

Puntvleugelpalpmot

Zwart weeskind

Ligusterpijlstaart

Plakker

Marmerspanner

Panterspitskopmot

Leptocerus tineiformis

Meldevlinder

Lisdoddeveertje

Nico, Rust en Vreugd

‘Ik vond dit project heel boeiend en leerzaam. Zowel wat betreft de soorten als de waardplanten. Ik ben er nu veel bewuster mee bezig’

Een enkele keer was er een mindere vondst en lagen er dode schietmotten in de val. Dit blijkt een zeer tere soort, die periodiek in de buurt van water in groten getale kan voorkomen.

2023 is door onderzoekers uitgeroepen tot ‘het jaar van de Schietmotten’. Dit razendsnel vliegende soort blijkt een belangrijke indicator van de biodiversiteit.

Het enthousiasme over nachtvinders ging zelfs mee op zomervakantie met deelnemers en men deelde ook foto’s van gevonden nachtvinders op campings en hotels in de apps.

Veel deelnemers willen ook in 2024 de Nachtvinderkaravaan voortzetten.

Nachtvlinders inspireren

Peter raakte door zijn deelneming aan de Nachtvlinderkarvaan geïnspireerd tot een groeiend kunstwerk over de relatie insecten en inheemste planten in het Noordpark. Zijn werk is in het najaar van 2023 te zien in de NSDM treehouse.

Ook grafisch en ruimtelijk ontwerpers Cristel en Wendy raakten als deelnemers geïnspireerd door de nachtvlinders en hebben zich liefdevol ontfermt over de vormgeving van dit eindverslag.

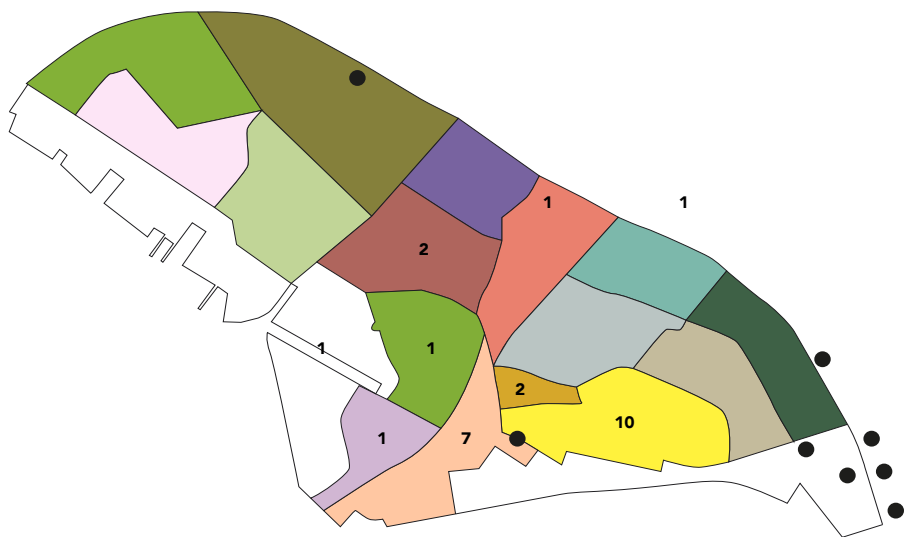

Lijst gevonden nachtvlinders tijdens de Nachtvlienderkaravaan in Noord

(naar volgorde van aantal, van meest naar minst voorkomend)

huismoeder	witte tijger	muntvlindertje
limnephilus marmoratus	dwergstipspanner	pinguintje
zuidelijke stofuil	vierbandspanner	piramide vlinder
schietmot	vlekstipspanner	snuitvlinder
gelobd halmuiltje	witte grijsband spanner	zwart weeskind
brandnetelbladroller	hagedoornvlinder	donker klaverblaadje
gewone wortel uil	volgeling	gepijlde micro uil
vogelkersstippelmot	variabele granietmot	gewone bandspanner
zwarte c-uil	waaiermot	granietmot onbekend
gerande spanner	v-dwergspanner	groene korstmosuil
stippelmot	paardenbloemspanner	kersenbladroller
taxusspikkelspanner	gamma-uil	kleine beer
bruine huismot	stompvleugelgrasuil	kleine zwartwitmot
parelmoermot	geooorde worteluil	lisdoddersnuitmot
oecetis ochracea (schietmot)	hommelnestmot	naaldboomspanner
breedbandhuismoeder	winde vedermot	phryganea spec.
oranjegeel halmuiltje	tuinbladroller	rietsnuitmot
gamma uil	egale rietboorder	gevorkte sileneuil
halmrupsvlinder	goudvenstertje	gewone spiegelmot
gewone breedvleugel uil	kroosvlindertje	graswortelvlinder
gewone grasuil	krabbenscheermot	open / kleine breedbandhuismoeder
gewone grasmot	groene dwergspanner	satijnvleugelsikkelmot
gewone witvlakbladroller	haarbos	zwartvlek dwergspanner
kortzuiger	kleine groenbandspanner	bruine snuituil
puta uil	reuzenbladroller	spitsvleugelgrasuil
waasjesstippelmot	zilverstreepgrasmot	grote appelblad roller
bruine grijsbandspanner	streepjes dwergspanner	koolbladroller
vierkantvlek uil	morpheus stofuil	bleke grasuil
blauwooggrasmot	agraylea spec. (micro schietmot)	houtspaander
grijze stipspanner	gele tijger	kleine blokspanner
gewone stofuil	fruitmot	microvlinder onbekend
aangebrande valkmot	sneeuw witte vedermot vaal koker-	oranje wortelboorder
gewone velduil	beertje	phryganea grandis
groente uil	halmuiltje	rietgrasuil
bonte brandnetelmot	kaasjeskruidmot	schermbloemdwergrange
grasmot	slawortelboorder	vroege granietmot
schedeldrager	zwartkamdwergspanner	lisdoddeboorder
appeltak	oranjegeel halmuiltje	mystacidus longicornus
topspinnertjes	buxusmot	st jacobs bladroller
zandhalmuiltje	gewone coronamot	gewone spikkelspanner

oranje bruinbandspanner	bruine vierband spanner	panterspitskopmot
zwartbandspanner	hennepnetelspanner	peenkaartmot
gelijnde grasuil	klaverspanner	plakker
stro uiltje	gestreepte rietuil	pruimenmot
bleke grasmot	grauwe grasuil	puntvleugelpalpmot
gemarmerde drievlek bladroller	hopsnuituil	rode dennenspanner
klimopbladroller	lijnsnuituil	roesje
witsnuitpopulierenbladroller	duikermot	schietmot (limnephilus decipiens)
zonneproet bladroller	grijze kruidenmot	schilddrager
populieren pijlstaart	hoefijzermot	seringenvlinder
ligusterpijlstaart	kamperfoeliepalpmot	silene spanner
pauwoogpijlstaart	liesgrassnuitmot	sint jacobsbladroller
egelskopboorder	witvlek kruidenmot	stipjesbladroller
kleine zomervlinder	meidoornbladroller	variabele grasuil
kokerjuffer onbekend	paardebloembladroller	variabele spanner
rietluipaard	rozenhermelijnbladroller	veelkleurige lichtmot
roestbruine bladspruit	woudbladroller	vruchtbladroller
vuursteenvlinder	donker brandnetelkapje	weidemot
bosrankdwergspanner	zwart beertje	wilgenhoutvlinder
bramenbladroller	baardsnuitmot	wilgenlakkenspoormot
bruine sikkeluil	bleke kaartmot	wilgenstippelmot
duifmot	bonte valkmot	zuring uil
dwarsstreephaakbladroller	bruine molmboorder	aangebrande spanner
gammalpalpmot	cremekijkgaatje	ecnomus tenellus
geelbruine rietboorder	epimecis hortaria	erwtenuil
gelijnde spitskopmot	gele pelsmot	essengouduil
gestippelde rietboorder	gewone sigaar	fruit boomdwergspanner
gewone tweevleugel	gewone sponsgaasvlinder	gele duinrietboorder
gewone wilgenroosjesmot	glad beertje	gevlamde bladroller
herculesje	glyphotaelius pellucidus	goudoogje (groene gaasvlieg)
hopdwergspanner	groot platlijfje	huisuil
hyena	grootkopbladroller	leptocerus tineiformis
kleine boogbladroller	grote voorjaars spanner	lichte dikkopmot
lichte granietmot	hemelpijlstippelmot	limnephilus binotatus
limnephilus flavicornis	hersthooibladroller	oranje eikenbladroller
meidoornkwastmot	kadeni-stofuil	oranje eikenlicht mot
meldevlinder	kleine voorjaarsspanner	orvlinder
mutsjeslichtmot	knutten/knaasjes of knijsjes	satijnvlinder
roodvlekkaartmot	kooluil	vaal kokerbeertje
vuurmot	groeskopje spec. leverkleurige	wit stip grasuil
witte dominomot	bladroller	esdoorndwergspanner
zwamboorder	lichte korstmosuil	kleine schietmot
appelpedaalmot	lijnvalkmot	limnephilus lunatus
koolmotje	lisdoddeveertje	tweelijnmot
meidoornstippelmot	marmerspanner	wit spannertje
schaapje	marmerspanner	oecetis lacustris
zilveren groenuil	oranje bandlichtmot	

Op 56 locaties deden 70 deelnemers mee
26 Deelnemende Noordse tuinen
 ● Deelnemende Volkstuinparken

- Van der Pekbuurt
- Vogelbuurt / IJplein
- Tuindorp Nieuwendam
- Tuindorp Buiksloot
- Bloemenbuurt
- Tuindorp Oostzaan
- Terrasdorp / Hoge Land
- Nieuwendam Noord-Werengouw
- Nieuwendorp Noord-Markengouw
- Buikslotermeer
- Nieuwendam Noord-West
- Banne Zuid
- Banne Noord
- Kadoelen / Twiske
- Oostzanerwerf
- Elzenhagen / Jeugdland

NACHTVLINDERKARAVAAN

Op de kaart

De vlinderval stond van mei tot en met september jongstleden op diverse locaties in Noord en op de Noordse volkstuinparken.

NACHTVLINDERKARAVAN

Resultaten

Gecombineerde resultaten Nachtvlinderkaravaan

- Er deden dit jaar in totaal 63 personen mee, op 56 verschillende locaties/tuinen.
- Onder de deelnemende locaties bevonden zich alle 8 tuinparken van Noord, en daarnaast 28 losse tuinen, daktuinen en balkons en een boot.
- In totaal is de vangst in de val 77 keer na een nacht op een locatie geanalyseerd

Aantal gevonden verschillende nachtvlindersoorten:

- Vorig jaar zijn er tijdens de karavaan circa 147 soorten genoteerd.
- 105 soorten van vorig jaar werden weer opnieuw gezien in de tuinen
- 42 soorten werden dit jaar niet weer gevonden in het onderzoek
- Daarentegen werden er 158 nieuwe soorten gevonden!
- In totaal zijn er tijdens de nachtvlinderkaravaan 263(!) verschillende soorten nachtvlinders gespot, waarvan 91 soorten maar 1 keer.

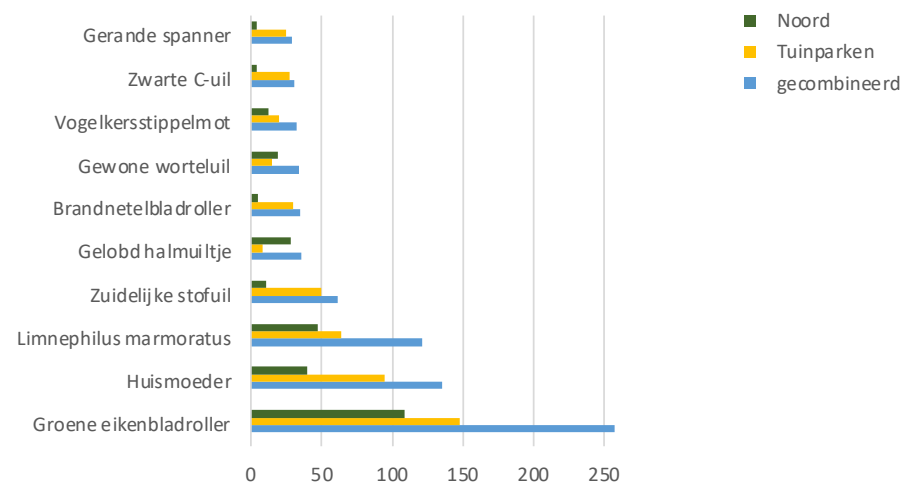
Top 10 nachtvlindersoorten van de Nachtvlinderkaravaan in Noord:

1. Groene eikenbladroller	257
2. Huismoeder	135
3. Limnephilus marmoratus	121
4. Zuidelijke stofuil	61
5. Gelobd halmuiltje	36
6. Brandnetelbladroller	35
7. Gewone worteluil	34
8. Vogelkersstippelmot	32
9. Zwarte C-uil	31
10. Gerande spanner	29

Aantallen vlinders:

- Het aantal gedetermineerde vlinders is 1853, over 77 gemeten nachten – dat zijn gemiddeld 24 vlinders per nacht, maar de aantallen liepen sterk uiteen.
- Het meest aantal gemeten vlinders is bij de tuinparken 130 stuks (Marja Keus van De Bongerd), en bij de tuinen in Noord 102 (Floor in Tuindorp Nieuwendam). Er waren echter ook nachten met maar 1 vlinder.

Top 10 resultaten Nachtvlinderkaravaan

Verlichting:

Er was veel meer nachtelijke verlichting in de buurt van de tuinen dan in de tuinparken:

- 12 nachten was er een straatlantaarn binnen 5 meter van de val (allemaal Noordse tuinen)
- 11 nachten een straatlantaarn binnen 10 meter van de val (1x Tuinpark, rest Noordse tuinen)
- 3 nachten was er gewoon veel omgevingslicht (Noordse tuinen)
- 45 nachten was het 'vrij donker' – waarvan 35 nachten in de Tuinparken, 10 nachten in de Noordse tuinen.
- van 6 nachten is het onbekend.

Enkele zeldzame vlinders die zijn genoteerd:

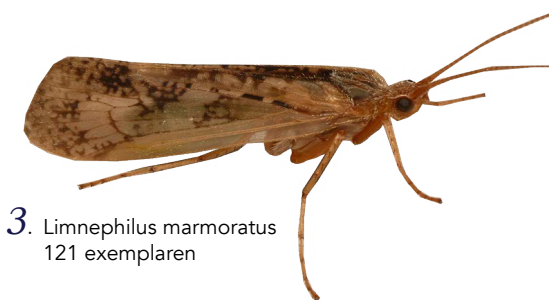
- Klimopbladroller (2 stuks, in Noord serie bij Floor en bij Brenda)
- Geelbruine Rietboorder (2 stuks, door Harry Moeskops, Tuinpark De Bongerd)
- Marmereuil (1 stuks, ook door Harry Moeskops).

2. Huismoeder:
135 exemplaren

1. Groene eikenbladroller:
257 exemplaren

3. Limnephilus marmoratus
121 exemplaren

Resultaten Tuinparken

- Er deden dit jaar 8 tuinparken mee met 31 deelnemers op 28 verschillende locaties/tuinen.
- Vorig jaar zijn er tijdens de karavaan circa 147 soorten genoteerd.
- 92 soorten werden dit jaar weer gezien op de tuinparken
- 55 soorten van vorig jaar werden op de tuinparken niet gevonden dit jaar.
- In totaal zijn er op de tuinparken 211 verschillende soorten nachtvlinders gespot, waarvan 88 soorten maar 1 keer.
- Het aantal gedetermineerde vlinders is 1181, over 38 gemeten nachten.

Top 10 van de tuinparken:

1. Groene eikenbladroller	148
2. Huismoeder	95
3. Linephilus marmoratus	64
4. Zuidelijke Stofuil	50
5. Brandnetelbladroller	30
6. Zwarte C-uil	27
7. Gerande spanner	25
8. Stippelmot	25
9. Taxusspikkelspanner	22
10. Parelmoermot	21

Verlichting:

maar 1 deelnemer meldt een straatlantaarn binnen 10 meter van de tuin. De rest geeft aan dat het vrij donker is.

Resultaten Noordse tuinen

- Er deden dit jaar 32 mensen mee, op in totaal 28 verschillende locaties/tuinen.
- In totaal is de val 37 keer na een nacht in de tuin geanalyseerd
- Vorig jaar zijn er tijdens de karavaan circa 147 soorten genoteerd.
- 84 soorten van vorig jaar werden weer opnieuw gezien in de tuinen
- 63 soorten werden dit jaar niet weer gevonden in het onderzoek
- In totaal zijn er in de tuinen 144 verschillende soorten nachtvlinders gespot, waarvan 55 soorten maar 1 keer.
- Het aantal gedetermineerde vlinders is 672, over 39 gemeten nachten.

Top 10 van de tuinen in Noord:

1. Groene eikenbladroller	109
2. Limnephilus marmoratus	47
3. Huismoeder	40
4. Gelobt halmuiltje	28
5. Gewone worteluil	19
6. Gamma uil	15
7. Bruine huismot	12
8. Vogelkersstippelmot	12
9. Wilgenstippelmot	12
10. Zuidelijke stofuil	11

Verlichting:

Er was veel meer nachtelijke verlichting in de buurt van de tuinen dan in de tuinparken:

- 10 nachten was er een straatlantaarn binnen 5 meter van de val.
- 10 nachten een straatlantaarn binnen 10 meter van de val.
- 3 keer was er gewoon veel omgevingslicht.
- 16 keer was het vrij donker.

RESULTATEN

Samenvatting

Geelbruine Rietboorder
Zeldzaam, vindplaats Kadoelen, De Bongerd
Foto Wikipedia, door M. Virtala

In totaal hebben we 1853 nachtvinders gedetermineerd tussen mei tot half september. Bij elkaar vonden we 265 verschillende soorten. Op de volkstuintuinen werden 211 verschillende soorten nachtvinders gevonden en in de tuinen, balkons en daktuinen in Noord zelf werden 144 verschillende soorten gevonden.

De lijstaanvoerder van de gevonden nachtvinders is de Eikenbladroller! Deze was gedurende twee weken is grote getalen aanwezig, en soms vond men er tientallen tegelijk in de val.

Op de volkstuintuinen samen is een groter aantal nachtvinders gevonden en ook een grotere diversiteit aan soorten dan in Noord zelf. De oorzaak hiervan ligt vermoedelijk in het feit dat een volkstuintuin een groter aaneengesloten groengebied is dat ook in beplanting een grote biodiversiteit kent. Daarbij liggen sommige volkstuintuinen zelf ook tegen elkaar aan, wat migratie van soorten bevordert. Aaneengesloten groengebieden zijn voor de soortenrijkdom van belang voor de stad.

WEETJE

Balkon en daktuin

Tirza vond op haar balkon 28 nachtvinders, Amber vond 20 nachtvinders op haar twee daktuinen en op de daktuin van de boot vond Wendy 6 stuks.

Licht op doek monitoring in Noord!

Ecoloog en KNNV-er Edo Goverse monitort al jaren nachtvinders in groene gebieden in en rondom Amsterdam om inzicht te krijgen in de nachtvlinderstand. Tussen mei en augustus 2023 heeft Edo Goverse op vier locaties in Noord gemonitord met een 'licht op groot doek opstelling'.

Dit was op de Volkstuinparken 'Tuinwijk' en 'Rust en Vreugde', het ruigtegebied 'Het Rietland' en op 'Noordoogst'. Op de vlindertuin van Mot in Mokum op Noordoogst zijn bij deze telling een aantal voor de omgeving bijzondere soorten gevonden.

Links naar resultaten

De resultaten van deze vier tellingen zijn zeer de moeite waard om te bekijken en vind je via deze links:

[Licht op doek vlindermeting door ecooloog Edo Goverse op tuinpark Rust en Vreugde'](#)

[Edo Goverse vlindertelling via licht op doek op Noordoogst](#)

[Enkele \(kleine\) zeldzaamheid voor de regio! En in landelijk noord](#)

[Edo's vlindermeting op Tuinwick tijdens kick off. Nog wat mager resultaat, het was voorjaar en nog koud en nat.](#)

[En Edo's meting in 'Het Rietland' \(we hadden hier samen twee vlindervalkisten, twee vlinderval led-emmers en een groot doek.](#)

TOT SLOT

Mot in de Nacht

Amsterdam Dark Festival

De resultaten van de Nachtvinderkaravaan worden gepresenteerd tijdens het event 'Mot in de Nacht' in de Tolhuistuin ter gelegenheid van het eerste Amsterdam Dark festival op 23 september 2023.

Maar over nachtvinders, hun liefdesleven, hun camouflage technieken en overwinteringsstrategieën is nog zoveel meer te vertellen!

Tijdens dit event vertelt professor Astrid Groot daarom over het door kunstlicht geplaagde seksleven van Nachtvinders en over de functie van geur voor hun voortplanting. Stadsecoloog Fred Haaijen vertelt dan over de diverse camouflage-technieken en ontsnappingslijsten van nachtvinders en schenkt ook aandacht aan de zeldzame meer-
vleermuis: de toppredator van Nachtvinders in Noord.

Nicky Castricum leert ons nog meer over het belang van tuinieren met inheemse planten en als het weer een beetje mee zit gaan we aan het eind van het event 'nachtvlinders' in de Tolhuistuin om daar de allerlaatste mot van het project te ontdekken. Het geheel wordt muzikaal omlijst door gelegenheidsduo The Mysterious Moths (kleinkunstenaar Esther Verkaaik en gitarist Jetse Heun).

Wil jij Nachtvlinders & Dagvlinders in je tuin helpen?

Adviezen van de NachtvlinderKaravaan

Tuinier slordig! Rommelige tuinen zijn goed.

Laat dode stengels lang staan en schoffel zo min mogelijk. Maai niet te vaak om te voorkomen dat eitjes, rupsen en poppen niet vermorzeld worden. Tegels eruit en inheemse gifvrij gekweekte planten of zaden erin!

Koop, zaai of stek inheemse planten die de rupsen van diverse vlinders graag lusten!

Onze inheemse nachtvinders hebben er duizenden jaren evolutie in gestoken om te leven van (en ten gunste van!) onze inheemse planten. Hun rupsen kunnen daarom vaak niets met uitheemse planten. En geen rupsen in je tuin? Dan ook geen vlinders! Vermijd tuincentra die geen biologisch gifvrij gekweekte inheemse planten kopen. Laat je goed informeren: Bij vlindertuin [Mot in Mokum](#) kun je een lijst krijgen met planten die voor vlinders zeer geschikt zijn.

Zorg voor duisternis in de tuin 's nachts, zodat het bioritme van nachtvinders (en vogels) niet wordt verstoord!

Gemeente Amsterdam heeft een speciale darknessmanager aange-steld. Het helpt de gemeente om het kunstlichtbeleid aan te passen als je een melding doet van straat-lantaarns die te fel in je huis of tuin schijnen.

Kwekers die biologische - echt inheemse - wilde planten kweken zijn

bijvoorbeeld www.cruydt hoeck.nl en veel kennis over de juiste inheemse planten voor insecten heeft men ook bij Kas & Co. Deze kweker is te vinden via de website www.wildetuinplanten.com

Veel info over de levenswijze en de waardplanten van nachtvlinders

via de website van de Vlinderstichting www.vlinderstichting.nl

Met dank aan

De Nachtvlinderkaravaan is een vrijwilligersinitiatief van Sonja Brilman en Floor Hallema, na een leuke pilot met een geleende vlinderval van IVN-gids en entomoloog Ton Zijp in 2022.

De Nachtvlinderkaravaan 2023 werd groot opgezet en mede mogelijk gemaakt door de steun en fijne hulp van Anke Wijnja, Ton Zijp, Nicky Castricum, Marjolijn van Heemstra, Edo Goverse, Astrid Groot, Willemijn van Manen, Cristel Lit, Wendy Rommers, Jetse Heun, Esther Verkaaik, Yasmine Ksaihi, Fred Haaijen, Tolhuistuin en volkstuinpark Tuinwijk.

Het project kwam tot stand dankzij een subsidie van het Noordmakersfonds.

We willen alle geweldige deelnemers, de fantastische vrijwilligers en alle experts die het project steunden en het Noordmakers Fonds heel hartelijk danken voor deze meer dan geweldige gezamenlijke ontdekkingsreis naar de Nachtvlinders van Amsterdam Noord!

We hopen dat iedereen voor de rest van zijn leven op ontdekking in eigen tuin blijft gaan en wensen iedereen daarbij een mooie reis!

Sonja Brilman & Floor Hallema

Meer weten over het project?

Mail: sbrilman@gmail.com & floor.hallema@gmail.com

Bijlagen

De Nachtvliinderkaravaan verscheen in de volgende media:

- [Roots magazine: Nachtvinders: fraaie bestuivers](#)
- [Rodi: Nachtvliinderkaravaan van start](#)

Hiernaast werd de Nachtvliinderkaravaan ook genoemd op diverse facebooksites.